

IZZIVI PALIATIVNE ZDRAVSTVENE NEGE V SLOVENIJI

Marjana Bernot

Paliativna zdravstvena nega je pomemben del paliativne oskrbe. Temelji na značilnostih in ciljih paliativne oskrbe, katere je nepogrešljivi del. Je celostna in kontinuirana zdravstvena nega bolnikov z napredovalo in neozdravljivo boleznijo. Za kakovostno izvajanje paliativne zdravstvene nege so poleg dodatnega strokovnega znanja pomembne komunikacije spretnosti, vedenjske in osebnostne lastnosti izvajalcev paliativne zdravstvene nege (Državni program paliativne oskrbe, 2010). Le ti so sposobni izvajati ključne naloge zdravstvene nege kot so sodelovanje v obravnavi bolnika in njegovih bližnjih, zagovorništvo, izobraževanje, raziskovanje ter sodelovanje v upravljanju zdravstvenih sistemov.

Po opredeljenih dejstvih in jasnih definicijah, se na prvi pogled zazdi, da so stvari jasne. Pa vendar se bomo v pričujočem prispevku vprašali, kje smo danes s paliativno zdravstveno nego v Sloveniji.

Razumevanje paliativne oskrbe in uporaba osnovne terminologije temeljnih pojmov

Nerazumevanje bazičnih pojmov, je eden najbolj perečih izzivov s katerimi se lahko vsakodnevno soočamo. Kaj pomeni paliativna oskrba, kdaj bolnik potrebuje paliativno oskrbo in kdo jo izvaja, so temeljna vprašanja katera zahtevajo enoznačne odgovore od vseh. Deležni smo nepotrebnih pritiskov, kam z bolnikom, ko se ustavimo na točki, v naših primerih, zaključenega specifičnega onkološkega zdravljenja. Posledica pomanjkanja znanja je pogosto enačenje paliativne oskrbe z oskrbo umirajočega bolnika. Strokovnjaki, ki aktivno sodelujemo na širitvi znanja paliativnega pristopa se zato sprašujemo kako bomo lahko osveščali javnost o paliativni oskrbi, če sami ne govorimo istega jezika.

Znanje

Znanje medicinskih sester mora slediti potrebam, ki izhajajo iz potreb populacije (Strategija razvoja zdravstvene nege in oskrbe v sistemu zdravstvenega varstva v Republiki Sloveniji za obdobje za 2010 do 2020). V paliativni oskrbi je znanje temelj za doseganje kakovostne oskrbe bolnikov in strokovnega napredka. Izobraževanja iz področij paliativne oskrbe bi morala potekati multidisciplinarno, s strokovnjaki, ki imajo praktična in teoretična znanja paliativnega pristopa.

Osnovna znanja bi morala biti zajeta v dodiplomskem izobraževanju kar je podlaga za pristop do bolnika. Nujno potreben korak predstavljajo tudi specialna znanja, ki se pod okriljem Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije ter Zdravniške zbornice. Nekaj programov že poteka, pojavljajo pa se dvomi zaradi nepovezanosti stroke paliativne medicine in paliativne zdravstvene nege in posledično v vsebinsko kakovost programa.

Pomanjkanje izvajalcev paliativne zdravstvene nege

Poklic medicinska sestra zaradi slabih pogojev dela, preobremenjenosti in podplačnosti, ni privlačen. Področje paliativne zdravstvene nege je bilo in je nezanimivo karierno področje tako medicinskih sester kot zdravnikov. V praksi velja prepričanje, da ga lahko opravlja vsak. Če se pojavi posameznik, ki pokaže večje zanimanje in to javno izrazi med kolegi požene dvom, kakšni so njegovi motivi in ozadja. To se pokaže že na osnovi preteklosti, ki ne kaže tradicije na področju paliativne zdravstvene nege.

Povezovanje in timski pristop

Paliativno oskrbo gradi več elementov in to so paliativna zdravstvena nega, paliativna medicina in podporna oskrba, skupaj s posameznimi izvajalci s kompetenčnim okvirjem izvajanja nalog in odgovornostmi. Šele s povezovanjem posameznih elementov in izvajalcev zagotavlja celostno paliativno oskrbo. Filozofija timskega pristopa je vsem jasna, premalo pa jo razumemo v praksi paliativne oskrbe, še manj izvajamo. Tako paliativna oskrba pogosto temelji na posameznikih, premalo pa je sistemskega povezovanja kar zagotovo postavlja eno od ovir v izgradnji delujoče paliativne mreže.

Skrb zase

Paliativna zdravstvena nega sodi po naravi obravnave med težja področja dela, ki jih lahko izvajajo le posamezniki z ustreznimi osebnostnimi in vedenjskimi lastnostmi. Dnevno so medicinske sestre vključene v nepretrgano skrb za bolnika, ki je lahko zaradi neobvladljivih simptomov napredovale bolezni, težka. Stres je še močnejši, če med sodelavci ne dobi razumevanja zaradi osebnih in tudi strokovnih situacij. Vprašanja s katerimi se soočajo zaposleni v paliativnem timu, *kako preživeti, če te okolica ne razume, ne govori tvojega jezika* zato niso redka. Preobremenitve in kopičenje problemov, veliko bolj povezanih z organizacijo kot samo oskrbo bolnikov, nemalokrat vodi v izgorevanje in tudi fluktuacijo kadra.

V Sloveniji skušamo slediti toku razvoja paliativne oskrbe v ostali Evropi. Le z boljšim povezovanjem bomo lahko dosegli več in bolje. Osvojena temeljna znanja paliativne oskrbe, naj postanejo del bazičnega izobraževanja medicinskih sester. Razumevanje, da je paliativna zdravstvena nega element, ki samo s soodgovornostjo in sodelovanjem z izvajalci paliativne medicine in podporne oskrbe doseže paliativno oskrbo, pa je prvi korak v premagovanju izzivov v paliativnem pristopu.